

הומור לרפואה – הדרכים ליצירת הומור בסוגה הרפואית

גילה שילה*

תקציר

מחקרים שנערכו בתחומים שונים ברפואה הראו את חשיבותו של ההומור לטיפול בחולים וכן במטופלים. מאמר זה עוסק בהומור בסוגה הרפואית הבאה לידי ביטוי הן על ידי הצוות המטפל (רופאים, אחיות, פסיכולוגים, ליצנים רפואיים ועוד) והן על ידי המטופלים המעוניינים להשתמש בהומור בנסיבה הרפואית שבה הם נמצאים. מטרת המאמר היא בחינת הדרכים להפקת ההומור בסוגה זאת. דרכים אלה באו לידי ביטוי באמצעים לשוניים (דקדוקיים תחביריים וסמנטיים) וסגנוניים-פרגמטיים. מן המחקר עולה כי ההומור ברפואה עסק בנושאי טאבו כמו מין ומוות, נבע מרצון לשמור על אחדות הקבוצה, לבדל אותה מאחרים, כמו כן ליצור קודים שבעזרתם ניתן יהיה לרמוז על הכוונה האמיתית ולהעבירה. הן כלפי החולים והן כלפי הצוות. זו היא דרך להסתיר את הכוונה האמיתית של המטפל כלפי המטופל. וכן דרך של הצוות להתמודד עם סבל, עם חולי ועם מוות שהם רואים אצל המטופלים.

* פרופ' גילה שילה, מרצה בכירה בחוג ללשון העברית במכללה האקדמית בית ברל ויו"ר האגודה הישראלית לבלשנות יישומית (איל"ש).
gilas@beitberl.ac.il